

Biblioteka Uniwersytecka w Valladolid - historia i współczesność

Maria Stachnik

Biblioteka Neofilologii - Sekcja Romańska. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

Streszczenie

Valladolid to miasto o niezwyklej historii wpisanej w dzieje Hiszpanii, w którym na każdym kroku przeszłość współistnieje z teraźniejszością. Wspaniałe zabytki oraz jeden z najstarszych uniwersytetów na świecie z równie niezwykłą biblioteką tworzą część bogatych zasobów dziedzictwa narodowego i kulturowego Hiszpanii. W artykule przedstawiono krótką historię miasta i jego monumentów. Zaprezentowano także Bibliotekę Uniwersytetu w Valladolid, jej zbiory oraz źródła elektronicznego dostępu do informacji. W sposób rozszerzony opisano trzy biblioteki wchodzące w skład Biblioteki Uniwersyteckiej: Bibliotekę Królowej Zofii, Bibliotekę Historyczną Santa Cruz, Bibliotekę Kampusu Miguel Delibes, a także Centrum Dokumentacji Europejskiej.

Słowa kluczowe

Valladolid, Biblioteka Uniwersytecka, Biblioteca Reina Sofia, Biblioteca Historica Santa Cruz, Campus Miguel Delibes, Centrum Dokumentacji Europejskiej

Valladolid jest miastem w środkowej Hiszpanii, stolicą wspólnoty autonomicznej Kastylii i León oraz prowincji Valladolid, liczy 321 000 mieszkańców. Położone jest nad rzeką Pisuerga (dopływ Duero), pełni rolę ważnego ośrodka przemysłowego, handlowego i kulturalnego.

Historia miasta zaczyna się w VIII w., kiedy to zostało ono założone przez muzułmanów i nazwane Bilad Ulid. W końcu XI w. stało się stolicą taify - taką nazwę nosiły państwa na terenie Półwyspu Iberyjskiego, zakładane przez podbijających te tereny Arabów, w których władzę sprawowali emirowie. Od XII w. Valladolid było siedzibą rządu Kastylii. Pierwszym koronowanym władcą Królestwa Kastylii i León został Ferdynand I Wielki, który po podboju królestwa Leónu w 1037 roku ustanowił tu stolicę [1].

Il. 1. Mapa Kastylii i León.

Źródło: [https://encrypted-](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSKT0Ch1aiiRgNeV_k4AmLoiDH1aQ6tvcAacP0RSImo0idZjOD_)

[tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSK](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSKT0Ch1aiiRgNeV_k4AmLoiDH1aQ6tvcAacP0RSImo0idZjOD_)

[T0Ch1aiiRgNeV_k4AmLoiDH1aQ6tvcAacP0R](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSKT0Ch1aiiRgNeV_k4AmLoiDH1aQ6tvcAacP0RSImo0idZjOD_)

[Slmo0idZjOD_](https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSKT0Ch1aiiRgNeV_k4AmLoiDH1aQ6tvcAacP0RSImo0idZjOD_).

Zdj. 1. Herb Valladolid. Fot. M. Stachnik.

Niespokojne czasy hiszpańskiej rekonkwisty miały burzliwy przebieg, trwały parę stuleci i obfitowały w wielkie wydarzenia, które nie ominęły Valladolid. To właśnie w tym mieście w 1469 roku odbył się ślub Izabeli Kastylijskiej (1451-1504) z Ferdynandem Aragońskim (1452-1516).

Początek XVI w. szczególnie sprzyjał Valladolid. Król Filip III za namową jednego ze swych doradców, księcia Lermy - Francisco Gómez de Sandoval y Rojas, przeniósł hiszpański dwór królewski do Valladolid (1601-1606). To w tym mieście, będącym przez pięć lat stolicą kraju, w 1605 roku urodził się król Filip IV. Po pięciu latach ten sam doradca przekonał króla Filipa III, by wraz ze świtą ponownie przenieść dwór do Madrytu.

Kolejne wieki nie były już tak łaskawe dla Valladolid. Utraciło ono rangę miasta stołecznego i powoli podupadało. Dopiero od XIX w. dzięki uprzemysłowieniu zaczęło się rozwijać, by w okresie wojny domowej w latach 1936-39 stać się jednym z ośrodków frankistów, a potem odzyskać status stolicy regionu Kastylii i León. W czasach największej świetności w Valladolid mieszkali takie znane osobistości jak m.in. słynny hiszpański pisarz epoki renesansu - Miguel de Cervantes (1547-1616) i odkrywca Ameryki - Krzysztof Kolumb (1451-1506).

Zdj. 2. Pomnik Kolumba. Fot. M. Stachnik.

Zdj. 3. Pomnik Cervantesa. Fot. M. Stachnik.

Wsparcie, jakiego udzieliła Izabela Kastylijska Kolumbowi przy organizowaniu wypraw przez Atlantyk (1492-1504), zaowocowało odkryciem Nowego Świata. Dzięki temu Hiszpania wkrótce stała się jednym z największych imperiów kolonialnych w historii [2]. Mimo tak wielkich zasług Kolumb zmarł w Valladolid opuszczony, zgorzkniały i rozgoryczony. W Valladolid w 1817 roku urodził się José Zorrilla y Moral - wielki hiszpański poeta i dramaturg okresu romantyzmu, tu przez wiele lat mieszkał i pracował. Domy kiedyś zamieszkiwane przez tych wielkich ludzi obecnie zostały przekształcone w muzea.

Zdj. 4. Dom Cervantesa. Fot. M. Stachnik.

Zdj. 5. Dom Zorilli. Fot. M. Stachnik.

Najważniejsze zabytki

Valladolid pełne jest niezwykłych zabytków, przede wszystkim o charakterze sakralnym. Jest jednym z miejsc w Hiszpanii będących przykładem stylu izabelińskiego (nazwanym tak na cześć Izabeli Kastylijskiej), którego cechą charakterystyczną jest forma przesadnego *plateresco* wyrażonego w ekstrawaganckim kwiecistym zdobnictwie [3]. Jego cechą była bogata dekoracja płaszczyzn oraz duże nagromadzenie zawiłych, mocno zagęszczonych i nieregularnych ornamentów, które przypominają te stosowane przez złotników (hiszp. *plateros*).

Główne obiekty zabytkowe w mieście to: Katedra z XVI w. zaprojektowana przez Juana de Herrera; Uniwersytet z barokową fasadą założony w 1346 roku; gotyckie Colegio de San Gregorio (1488–1496) z jedną z najwspanialszych fasad w stylu *plateresco*; Museo Nacional de Escultura (Narodowe Muzeum Rzeźby) ze zbiorami religijnego malarstwa i rzeźby pochodzącymi z okresu między XIII a XVIII wiekiem; pałac Santa Cruz (1491); katedra San Pablo (XV w.) z bogato zdobioną późnogotycką fasadą; kościoły: Nuestra Señora de las Angustias (XVI/XVII w.) z rzeźbą „Madonny z siedmioma sztyletami” J. de Juni oraz romańsko-gotycki Santa María la Antigua (XI, XII, XIV w.) z jedną z najpiękniejszych dzwonnicy w Hiszpanii; pałac królewski z XVI wieku [4].

Miasto współcześnie

Valladolid jest dziś miastem uniwersyteckim. Uniwersytet Valladolid (UVA) przyciąga ponad 20 000 studentów, którzy przyczyniają się również do rozwoju kulturalnego miasta. Najważniejszym wydarzeniem jest odbywający się każdej jesieni Międzynarodowy Festiwal Filmowy, który ściąga miłośników kina z całej Europy. Bardzo uroczyste obchodzi się też Wielki Tydzień.

Liczne muzea, galerie i inne miejsca dają mieszkańcom możliwość obcowania ze sztuką. Jednak Hiszpanie, także ci z Valladolid, preferują spokojne życie, bez niepotrzebnego pośpiechu, lubią świętować oraz spędzać czas z rodziną i przyjaciółmi. Mieszkańcy miasta cenią sobie spacer po urokliwych uliczkach, parkach i miejskich ogrodach (największy w Valladolid jest Campo Grande) oraz przesiadywanie w restauracjach i pubach, gdzie mogą smakować regionalne wino i tapas (niewielkie przekąski podawane pod różnymi postaciami na ciepło lub zimno), jak również wspólnie kibicować ulubionym drużynom piłkarskim.

Zdj. 6. Valladolid Campo Grande. Fot. M. Stachnik.

Uniwersytet Valladolid

Uniwersytet w Valladolid został założony w 1241 roku, a prawa uniwersytetu otrzymał od papieża Klemensa VI w roku 1346. Na uczelni studiuje około 27 000 studentów, zajęcia prowadzi około 2000 nauczycieli akademickich. Aktualnie uniwersytet działa w czterech miastach: Valladolid, Palencia, Soria i Segowia.

Uczelnię zdobi znana na całym świecie przepiękna barokowa fasada wybudowana w latach 1716-1718. Znajdziemy na niej rzeźby będące alegoriami nauczanych przedmiotów.

Zdj. 7. Uniwersytet Valladolid - fasada budynku. Fot. M. Stachnik.

Biblioteka Uniwersytetu Valladolid

Biblioteka Uniwersytetu w Valladolid posiada 14 punktów obsługi: trzy znajdują się w prowincji Palencia, Soria i Segowia, wszystkie należą do wspólnoty autonomicznej Kastylia i Leon; osiem z nich to biblioteki specjalistyczne poszczególnych wydziałów; pozostałe trzy to biblioteki centralne - Biblioteca Reina Sofia, Santa Cruz Historica, Biblioteca del Campus Miguel Delibes oraz Centro de la Documentation Europea. Każdy serwis jest prowadzony przez dyrektora danej Biblioteki i koordynowany przez centralę czyli przez dyrektora naczelnego całego kompleksu składającego się na Bibliotekę Uniwersytecką.

Instytucja oferuje następujące usługi dla użytkowników UVA: dostęp do portalu web, czytelni, wypożyczalni laptopów, czytników e-book, dysków flash USB, wypożyczalnię międzywydziałową i międzybiblioteczną, informacje bibliograficzne, szkolenia biblioteczne, przewodniki tematyczne i tutoriale. Interaktywny kontakt z czytelnikami możliwy jest za pośrednictwem blogów i innych portali społecznościowych. Biblioteka jest członkiem: Europe Direct, REBIUN, DialNet, katalog 17, ABBA, Documat, GEUIN, REDINED, BUCLE i Bibliotecznego Zespołu ds. Jakości [5].

Biblioteka Reina Sofia otwarta dla każdego

Reina Sofia to bardzo specyficzna biblioteka Uniwersytetu Valladolid. Mieści się w budynku więzienia La Chancillería de Valladolid. Gmach zaprojektował architekt Nicolás Bueno w 1607 roku. Wznoszono go w latach 1675-1679, a od 1703 roku znajdowało się w nim więzienie dla mężczyzn. Dopiero w 1935 roku zdecydowano się zamknąć je ze względu na fatalne warunki sanitarne. Podczas wojny domowej z uwagi na ogromną liczbę więźniów politycznych z prowincji Valladolid ponownie w budynku La Chancillería de Valladolid znalazło się więzienie tymczasowe dla oczekujących na wyroki.

Zdj. 8. Biblioteka Reina Sofia w budynku więzienia. Fot. M. Stachnik.

Ostatecznie niewykorzystywany budynek popadał w ruinę. Władze Uniwersytetu Valladolid wykupiły go i odnowiony w 1988 roku został przeznaczony na bibliotekę. Jest to kwadratowy dwupiętrowy gmach. Fasadę zewnętrzną tworzą symetrycznie rozmieszczone dwie wieże boczne i królewski herb w centrum. Dziedziniec stanowi centralny punkt budowli, a wokół niego na dwóch piętrach ciągną się krużganki zwieńczone łukami opartymi na kwadratowych filarach typowych dla stylu *postescurialense*.

To jeden z wyjątkowych punktów informacyjnych będący częścią biblioteki UVa. W placówce dwa piętra przeznaczono na punkty konsultacyjne na patio i pokoje dla naukowców. Poza tym w bibliotece znajduje się czytelnia czasopism oraz sala wielofunkcyjna o nazwie „Open Space”, która jest miejscem warsztatów, szkoleń, wystaw oraz różnego rodzaju imprez.

Zdj. 9. Biblioteca Reina Sofia - patio. Fot. M. Stachnik.

Biblioteka Reina Sofia stale gromadzi fragmenty historii miasta i kraju. Na półkach jej magazynów kryje się duży zbiór dzieł XIX-wiecznych i z początku XX w. oraz bardzo cenne kolekcje prywatne np. biblioteka osobista hiszpańskiej poetki Concha Lagos.

Instytucja prowadzi różnego rodzaju prace i badania, działając w interesie Valladolid i regionu. W jej zbiorach znajdują się również XIX-wieczne prace z dziedziny bibliotekarstwa, drukowane prace doktorskie, książki oraz czasopisma wydawane przez Uniwersytet w Valladolid, dzienniki krajowe, regionalne i lokalne, bogata kolekcja zasobów audiowizualnych (CD, DVD, nagrania, filmy), mikrofilmy. Wiele z tych zbiorów zostało zdigitalizowanych i udostępnionych w bibliotece cyfrowej.

Biblioteka jest podzielona na sekcje: sekcja XIX wieku, gazet i periodyków wydanych przed 1940 rokiem oraz wspominana już kolekcja Concha Lagos (czasopisma i inne dokumenty odnoszące się do tych zasobów).

W bibliotece można wypożyczać: laptopy, USB, aparaty cyfrowe, czytniki e-booków. Oprócz wypożyczania książek i starych dokumentów placówka organizuje wystawy swoich cennych kolekcji. Oferuje również szkolenia dotyczące korzystania ze zbiorów i oferowanych usług bibliotecznych, zapewnia dostęp do skanerów i komputerów z dostępem do Internetu [6].

Ponadto biblioteka opracowuje projekt, który został nazwany „sala muzyczna”. Muzyka jest uważana za kolejny ważny element wpływający na każdego użytkownika. Dlatego zdecydowano się stworzyć przestrzeń, w której dla publiczności udostępniona jest historyczna kolekcja płyt oraz komputer z podłączeniem do Internetu, pozwalający na odtwarzanie muzyki z nośników cyfrowych, a także pianino cyfrowe.

Inne interesujące materiały są umieszczone w patio budynku. Można tam znaleźć zbiory związane z popularyzacją nauki z różnych dziedzin, a także podręczniki, poradniki pomocne przy pisaniu i redagowaniu różnego rodzaju opracowań czy prac doktorskich.

Aktywność instytucji nie ogranicza się jedynie do wypożyczania i udostępniania zasobów. Biblioteka Reina Sofia oferuje szereg działań i usług, które są organizowane nie tylko przez samą placówkę, ale też instytucje zewnętrzne. Przykładem tego są liczne wystawy i koncerty odbywające się na dziedzińcu budynku, gdzie szklany dach nad patio sprzyja kreowaniu niezwyklej atmosfery.

Nie jest to jedyna próba komunikowania się z użytkownikami. Oprócz zaistnienia w wielu sieciach społecznościowych, na dziedzińcu budynku umieszczono tablicę, gdzie każdy użytkownik może swobodnie zapisywać swoje komentarze, pomysły czy nawet skargi.

Centrum posiada także, wspomnianą już, salę nazywaną „otwartą przestrzenią”. Wyposażona we wszystkie udogodnienia i niezbędne środki, jest ona dostępna dla każdego użytkownika. Mogą z niej korzystać organizatorzy spotkań w grupach, osoby chcące prowadzić rozmowy czy przygotowujące rozprawę doktorską. Administracja biblioteki wykorzystuje to miejsce do organizowania różnych warsztatów i wydarzeń. Między innymi działa tu klub książki, który został powołany w celu promowania czytelnictwa i nawiązywania relacji pomiędzy różnymi użytkownikami UVA (zarząd klubu liczy siedmiu uczniów, siedmiu nauczycieli i siedmiu członków PAS - Hiszpańskiej Akademii Nauk).

W bibliotece prowadzone są warsztaty dla osób publikujących w Wikipedii, ukierunkowane na rozwijanie aktywności i kontaktów wśród grup rówieśników. W przeważającej części w spotkaniach tych biorą udział w ramach pracy społecznej doświadczeni nauczyciele i użytkownicy zainteresowani rzetelnością danych publikowanych w Wikipedii.

Nawet grający w szachy znaleźli swoje miejsce w bibliotece. Przestrzeń ta składa się ze stołu z szachownicą ustawionego obok regału z książkami dotyczącymi tej rozrywki umysłowej. „Pomyśleliśmy, że to może stanowić miłą niespodziankę dla wszystkich studentów, którzy chcą w ten sposób odpocząć po południu po całym dniu zajęć” - twierdzi pani Dyrektor.

W celu przyciągnięcia czytelników i uatrakcyjnienia oferty, a także wyjścia naprzeciw najbardziej wymagającym użytkownikom, udostępniono jeden z niewielu odtwarzaczy mikrofilmów. Biblioteka zaangażowała się także w działalność na rzecz ochrony środowiska. W całym budynku udostępniono dla publiczności małe pojemniki recyklingowe.

Biblioteka Reina Sofía jest otwarta od poniedziałku do piątku od godziny 8 rano do 8 wieczorem, w sobotę od godziny 9 do 14 dla wszystkich chętnych, którzy zechcą ją odwiedzić i cieszyć się szeroką gamą jej usług.

Biblioteca Histórica

Biblioteca Histórica de Santa Cruz stanowi obecnie oddział starodruków Uniwersytetu w Valladolid. Jej zasoby obejmują wszystkie prace powstałe na Uniwersytecie przed 1835 rokiem, a także księgozbiór biblioteki Colegio Mayor de Santa Cruz [7].

Placówka usytuowana jest w renesansowym pałacu o tej samej nazwie. Powstała z inicjatywy wielkiego hiszpańskiego polityka - kardynała Pedro González de Mendoza. Colegio służyło jako dom dla studentów bez środków ekonomicznych, ale uzdolnionych intelektualnie, dlatego musiało być wyposażone w dobry księgozbiór. W dokumentach fundacyjnych z 1483 roku zawarte są punkty dotyczące biblioteki.

Na pomieszczenia biblioteczne kardynał przeznaczył ogromną salę na drugim piętrze w głównej fasadzie budynku. W ten sposób podkreślił znaczenie biblioteki i jej rolę, jaką w jego zamysłach miała pełnić w procesie kształcenia.

Autorem pierwszych dekoracji był Pedro Gumiel. Jednak do obecnych czasów zachował się wystrój barokowy wykonany przez Alonso del Manzano w 1705 roku.

Najstarsze zbiory pochodziły z prywatnej kolekcji kardynała Mendozy. Należy przypuszczać, że większość rękopisów włoskiego renesansu i inkunabułów było darowizną Mendozy oraz darami innych osób, które kończyły w tej szkole studia.

W celu ochrony książek stosowano różnego rodzaju zabezpieczenia. Najbardziej wartościowe egzemplarze przykuwano łańcuchem do blatu, a na tych, którzy próbowali je wynieść z biblioteki, nakładano karę ekskomuniki.

Pierwsza inwentaryzacja przeprowadzona przez Kancelarię Królewską w 1807 roku wykazała, że w tym czasie w Santa Cruz znajdowało się 13 000 woluminów. Do tej liczby należy jeszcze dodać prace i książki pochodzące ze szkół jezuickich, których mienie skonfiskowano w XVIII wieku, a zakon wydalono z Hiszpanii.

Zdj. 10. Palacio Santa Cruz. Fot. M. Stachnik.

Od 1850 roku na mocy dekretu królewskiego wydanego przez Isabelę II biblioteka podlega zarządowi rektora Uniwersytetu w Valladolid i stanowi integralną część uczelni.

Wyjątkowa i wielka biblioteka Santa Cruz ma jasno określone dwa podstawowe kierunki działania: stanowi centrum dokumentacji starodruków Uniwersytetu w Valladolid oraz pełni funkcję reprezentacyjną, kreując w świecie wizerunek Uniwersytetu poprzez jakość i piękno zbiorów.

Zdj. 11. Patio Palacio Santa Cruz. Fot. M. Stachnik.

Dzięki dobrze zorganizowanej kolekcji, badacze z całego świata mają dostęp do zbiorów za pomocą różnych środków technologicznych. Na terenie biblioteki umieszczone są punkty z dostępem do Internetu i do zdigitalizowanych baz rękopisów oraz inkunabułów. Poprzez stronę web (www.bhsc.uva.es) można przeglądać cyfrowy katalog manuskryptów, katalog inkunabułów i druków rzadkich, bazy starodruków narodowych i zagranicznych.

Z katalogu Almena Biblioteka Uniwersytecka oferuje dostęp do rekordów bibliograficznych całego zasobu, w tym także do repozytorium i wszystkich prac wydanych na uczelni, które zostały zdigitalizowane.

Księgozbiór biblioteki został podzielony na cztery sekcje: manuskryptów, inkunabułów i druków rzadkich, druków, dokumentów życia społecznego.

Sekcja manuskryptów liczy 526 dzieł powstałych w okresie od X do XIX w., o bardzo zróżnicowanej tematyce - od Biblii hebrajskiej po *Mowy* Cyserona, zawiera też różne dokumenty z dziedziny prawa.

Najstarsze i najcenniejsze prace to komentarz do *Apokalipsy św. Jana* autorstwa Beato z Liébany, datowany na około 799 rok, opatrzony 87 kolorowymi miniaturami. Tę sztukę stworzyli zakonnicy, którzy przybyli do klasztorów północnej Hiszpanii z terenów dzisiejszej Andaluzji, zajętej wówczas przez Arabów. Z tego powodu przez współziomków zostali oni nazwani „mozarabami”. Komentarze wraz z miniaturami, jakie tworzyli do *Apokalipsy*, przeszły do historii pod nazwą *Beatos* i stały się swoistym gatunkiem pewnego rodzaju interpretacji Księgi Apokalipsy, tworzącej harmonijną jedność ze sztuką iluminatorską.

Do tej sekcji zostało włączonych około 500 dokumentów związanych z organizacją i administrowaniem Collegium Mayor de Santa Cruz. Najważniejszym z nich jest Akt Fundacyjny i Przywilej Królów Katolickich nadany Collegium Mayor.

Sekcja inkunabułów i druków rzadkich liczy 355 woluminów, z czego 200 to inkunabuły. Najstarszym z nich jest dzieło Bernardo Justiniano wydane w Rzymie w 1471 roku oraz *Fasciculus temporum* de Werner Rolewinck de Leer - pierwsza książka wydrukowana i ilustrowana w Hiszpanii, w Sewilli w 1480 roku.

W sekcji druków zebrano 12 887 woluminów z Biblioteki Santa Cruz, pozostałe czyli 13 000 woluminów to druki wydane przez Uniwersytet w okresie od XVI do XVIII wieku o bardzo różnorodnej tematyce, a wśród nich największa z biblii drukowanych w XVI i XVII w., nazwana *Biblią Poliglota* kompulcieńską kardynała Cisneros [8], zawierająca cały tekst Biblii w trzech językach: hebrajskim, łacińskim oraz greckim. W zasobach biblioteki znajduje się także *Geografías* Ptolemeusza wydrukowane w XVI w. oraz *Civitates orbis terrarum* Georga Brauna, wielotomowe dzieło, zawierające mapy i opisy miast świata. Biblioteka posiada też *Encyklopedię francuską* Denisa Diderota i Jeana d'Alembert'a z XVIII w. i wiele innych wspaniałych zbiorów, których nie sposób wymieniać.

Sekcja dokumentów życia społecznego składa się z 4000 broszur głównie z XVI i XIX w., odnoszących się przede wszystkim do wydarzeń związanych z Uniwersytetem w Valladolid, a także obejmuje 502 dokumenty od XVI do XIX w. wydane w tym mieście.

Wszystkie zasoby zgromadzone w bibliotece dostępne są dla legitymujących się zezwoleniami na korzystanie ze zbiorów w tzw. gabinecie, gdzie za pomocą łączy Wi-Fi zapewniono możliwość pracy z urządzeniami przenośnymi. Inną usługą, jaką oferuje biblioteka, jest informacja bibliograficzna, która może być udzielana również telefonicznie lub pocztą elektroniczną. W placówce funkcjonuje też wypożyczalnia międzybiblioteczna, ale nie w tradycyjnym znaczeniu - wykonywane są skany dokumentów i wysyłane drogą mailową lub zapisywane na płytkach CD czy DVD.

Biblioteka jako instytucja ma wpływ na budowanie wizerunku Uniwersytetu. Piękne i bogate zbiory Biblioteki Historycznej Santa Cruz wzbudzają zainteresowanie ludzi z całego świata i przyczyniają się do rozpowszechniania informacji o jej zasobach, a przy okazji o uniwersytecie i o samym mieście. Narzędzia służące do kreowania wizerunku to: zwiedzanie biblioteki (około 3000 osób rocznie), wystawy tematyczne, wypożyczanie zasobów różnym instytucjom, wykonywanie faksymiliów (najczęściej jest to dzieło Beato z Liébany), wydruki, fotografie i slajdy udostępniane na potrzeby prac przeznaczonych do publikacji, edycje katalogów bibliotecznych, w tym katalogu cyfrowego rękopisów, a także katalogi drukowane przy okazji dni książki czy też związane z wydarzeniami na uczelni.

Instytucja uczestniczy w realizacji różnego rodzaju projektów, zwłaszcza dotyczących biblioteki cyfrowej. Do tej pory zdigitalizowano 250 rękopisów, które udostępniane są poprzez repozytorium. Na realizację tego celu wykorzystywane są dotacje z Ministerstwa Kultury i z innych instytucji. Należy zaznaczyć, że prace te z uwagi na rodzaj dokumentów są bardzo kosztowne i czasochłonne.

Biblioteka należy do Grupy Roboczej Patrimonio Bibliográfico de Rebiun, która w ostatnich latach zrealizowała cykl działań mających na celu wyeksponowanie starodruków znajdujących się w bibliotekach uniwersyteckich wraz z katalogami publikacji, sporządziła inwentarz manuskryptów znajdujących się w bibliotekach członkowskich, a także opracowała *Normas de conducta ética para bibliotecarios de fondos especiales* (Normy Etyki Zawodowej dla Bibliotekarzy Zasobów Specjalnych) dla Ministerstwa Kultury Hiszpanii [9].

Biblioteca del Campus Miguel Delibes

Zgodnie z wytycznymi Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (EOSW) Biblioteka Miguel Delibes została zaprojektowana według modelu bolońskiego jako centrum zasobów dla nauki i badań. Dysponuje zbiorami z takich dziedzin jak: nauki ścisłe, telekomunikacja, informatyka, wychowanie, praca socjalna.

Trzypiętrowy budynek biblioteczny należy do zabudowy kompaktowej kampusu i ma kształt graniastopuła. Pusta przestrzeń w środku zapewnia dobre naświetlenie wszystkich pomieszczeń.

Zdj. 12. Campus Miguel Delibes. Fot. Maria Stachnik.

Zlokalizowana w północnej części miasta Biblioteka Campusu Miguel Delibes została otwarta w roku akademickim 2012/2013 [10].

W bibliotece wprowadzono nowoczesne rozwiązania architektoniczne, a zróżnicowane pod względem wielkości pomieszczenia sprawiają, że mają one charakter wielofunkcyjny i elastyczny. Znajdują się tam wyznaczone miejsca do pracy indywidualnej, grupowej, sale wykładowe, sale wideokonferencyjne, przestrzenie wystawowe, a zatem wszystko to, co zapewnia odpowiedni poziom usług bibliotecznych z dostępem do nowych technologii i mediów, satysfakcjonujący zarówno uczącego się, jak i nauczających. W sali wideokonferencyjnej, którą należy rezerwować z tygodniowym wyprzedzeniem, można prowadzić działalność dydaktyczną i badawczą. W tym pomieszczeniu przeznaczonym dla 12 osób znajduje się wideo o wysokiej rozdzielczości (HDMI) i projektor high-end X26i.

Sala wykładowa przewidziana jest dla 25 osób i wyposażona w 14 komputerów, projektor high-end, ekran i możliwość dostosowania jej do prowadzenia wideokonferencji, a także łącza Wi-Fi. Mogą z niej korzystać wykładowcy i bibliotekarze odpowiedzialni za pracującą w niej grupę studentów.

W pomieszczeniach do pracy grupowej mieści się do 10 osób. Studenci mogą rezerwować te sale (z tablicą, ekranem, rzutnikiem) z dwudniowym wyprzedzeniem. Każdy student może korzystać z sali przez trzy godziny. Zatem czas pracy w tym pomieszczeniu zależy od ilości osób, które chcą pracować razem.

Niewątpliwie zaletą tej nowej biblioteki jest wyposażenie placówki oraz przede wszystkim pracujący tam bibliotekarze, będący specjalistami w dziedzinie informacji i nowych technologii. Zapewnia to użytkownikom dostęp do nowych mediów oraz do informacji na wysokim poziomie, czego dowodem jest uzyskanie przez bibliotekę 200 punktów EFQM. Punktacja świadczy o dostosowaniu Uniwersytetu w Valladolid i Biblioteki Uniwersyteckiej do potrzeb dydaktycznych i badawczych XXI wieku, zaś poszukiwanie większej efektywności w świadczeniu usług i udostępnianiu zasobów w służbie nauki staje się jej celem.

Zdj. 13. Czytelnia Biblioteki Campus Miguel Delibes. Fot. M. Stachnik.

Zasoby Biblioteki Campus Miguel Delibes to ogółem około 12 000 książek, 335 tytułów czasopism drukowanych, ponad 7800 prac doktorskich i końcowych opracowań projektów badawczych. Dla użytkowników przeznaczono 638 miejsc w czytelniach, dwie sale multimedialne i jedną do prowadzenia zajęć lub szkoleń. W ramach promowania przez bibliotekę dobrych praktyk w zakresie dostępu, udzielania i wykorzystania informacji, oddano do dyspozycji czytelników 12 obszarów do pracy indywidualnej lub w grupach, wyposażonych w specjalną aparaturę, taką jak: tablice multimedialne, rzutniki, łącza Wi-Fi i 30 laptopów wypożyczanych także na zewnątrz. Komputery przenośne można wypożyczać na jeden dzień lub nawet na tydzień z tym zastrzeżeniem, że wypożyczenia na tydzień zaczynają się od piątku.

W ciągu roku z biblioteki korzysta prawie 5000 studentów, 400 pracowników dydaktycznych, około 200 pracowników administracji oraz obsługi Uniwersytetu Valladolid, a wypożyczenia to 30 000 książek rocznie. Wypożyczanie oraz udzielanie informacji bibliograficznych odbywa się od poniedziałku do piątku od godziny 8.00. do 15.00, a czytelnie czasopism otwarte są do godziny 21.30. W celu ułatwienia wszystkim czytelnikom poruszania się po ogromnej przestrzeni bibliotecznej, przy wejściach do poszczególnych pomieszczeń umieszczono schowki na płaszcze, torebki i rzeczy osobiste.

Informacje o zasobach biblioteki dostępne są na stronie Biblioteki Uniwersyteckiej, a także za pomocą blogów: Biblio TemÁTICa (specjalizujący się w telekomunikacji i informatyce) oraz bEducación-TrabajoSocial (na temat edukacji i nauk społecznych). Wykorzystywany jest również Pinterest, na którym umieszczane są informacje o zbiorach z zakresu nauk ścisłych, nowych technologii, a także z dziedziny literatury, sztuki, muzyki. Rozpowszechnianie informacji odbywa się za pośrednictwem trzech głównych kanałów: WordPress, Delicious i Twitter. Dzięki kontu na Twitterze o profilu instytucjonalnym, skierowanym przede wszystkim do społeczności akademickiej Uniwersytetu Valladolid, możliwe jest szybkie dostarczanie wiadomości z poszczególnych instytucji naukowych i akademickich na temat prowadzonych badań oraz o krajowych i międzynarodowych stypendiach. Dodatkowo informacje o wydarzeniach na uczelni są rozpowszechniane za pośrednictwem albumu fotograficznego Flickr, zarezerwowanego dla społeczności uniwersyteckiej w Valladolid.

Centro de Documentación Europea

CDE (Centrum Dokumentacji Europejskiej Uniwersytetu Valladolid) zostało utworzone na podstawie umowy zawartej w 1982 roku między Dyrektoriatem Generalnym do Spraw Edukacji i Kultury Komisji Europejskiej a władzami instytucji, przy której je otwarto czyli Uniwersytetu w Valladolid i Biblioteki Uniwersyteckiej, a uściślając z inicjatywy Wydziałów Prawa i Ekonomii tej uczelni [11]. Na mocy umowy CDE w Valladolid otrzymuje bezpłatny egzemplarz obowiązkowy wydawnictw mieszczącego się w Luksemburgu - Biura Publikacji Oficjalnych Wspólnot Europejskich oraz uprzywilejowany dostęp do elektronicznych baz danych.

Na egzemplarz obowiązkowy składają się: dokumenty, raporty, materiały robocze, monografie, periodyki, broszury i inne źródła informacji o prawie i polityce Wspólnoty. Są to nie tylko publikacje UE, ale także materiały wydawane przez ciała i organizacje europejskie, jak na przykład Europejska Fundacja do Spraw Poprawy Warunków Życia i Pracy czy Europejska Agencja Ochrony Środowiska. Dokumenty mają w większości formę drukowaną, choć coraz więcej materiałów dostępnych jest w wersji elektronicznej. CDE otrzymuje publikacje w jednym z wybranych przez siebie urzędowych języków unijnych i w tym wypadku jest to język hiszpański.

Podstawowym zadaniem Centrum Dokumentacji Europejskiej (działa ich 697, z których 403 znajdują się w państwach członkowskich) jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie dokumentów, świadczenie usług informacyjnych, udzielanie pomocy przy wyszukiwaniu materiałów oraz wskazywanie innych źródeł informacji. Oprócz tego uczestniczą one w krajowych i międzynarodowych spotkaniach i warsztatach, organizują seminaria i konferencje, biorą udział w europejskich programach.

Sieć CDE w Hiszpanii jest publiczna. Każda osoba ze społeczności uniwersyteckiej lub spoza niej może skorzystać z dokumentów i informacji bibliograficznych oraz skonsultować się z osobami pracującymi w centrum, aby uzyskać pełny dostęp do wewnętrznych i zewnętrznych zasobów informacji.

Misją CDE jest zaspokajanie potrzeb studentów, naukowców i obywateli poprzez udostępnianie informacji na temat UE i jej polityki, zapewnianie wsparcia dla uczelni wyższych i instytutów badawczych w celu promowania i rozwijania edukacji i badań na temat integracji europejskiej, a także przyczynianie się do poznania polityki wspólnotowej. W ośrodku znajdują się: czytelnia z wolnym dostępem, pokój pracy grupowej, komputery z dostępem do Internetu i baz danych, wyposażone w czytniki, odtwarzacze CD, skanery, drukarki oraz serwis reprograficzny.

Umowa zawarta między Uniwersytetem Valladolid i Komisją Europejską jest sukcesywnie aktualizowana. W 2005 roku CDE w Valladolid zostało włączone do europejskiej sieci Europe Direct i służy nie tylko społeczności uniwersyteckiej, ale i ogółowi społeczeństwa. Dla realizacji niezbędnych dla rozwoju CDE celów i założeń UVA zapewnia pracowników (zespół liczy 4 osoby łącznie z dyrektorem) oraz wymaganą infrastrukturę.

Zdj. 14. Colegium San Georgio.
Fot. M. Stachnik.

Zdj. 15. Kościół Santa Maria de la Antigua.
Fot. M. Stachnik.

Zdj. 16. San Benito. Fot. M. Stachnik.

Większość informacji przedstawionych w artykule pochodzi ze spotkań odbytych przez autorkę z Dyrekcją i Pracownikami opisywanych bibliotek. Było to możliwe dzięki starannie przygotowanemu programowi pobytu opracowanemu przez panią Marię de los Ángeles Eugenię Díez-Rabadan - Dyrektorkę Biblioteki Wydziału Humanistycznego (Biblioteca de la Facultad de Filosofía y Letras) Uniwersytetu w Valladolid, której za pomoc i poświęcony czas serdecznie dziękuję.

Na koniec nie można oprzeć się pokusie, by nie wspomnieć, że miasto architekturą i atmosferą przypomina Kraków.

Przypisy:

[1] *Nowa Encyklopedia Powszechna PWN. Vol. 6*, Warszawa, 1997, s. 598.

[2] H. Kamen, *Imperium hiszpańskie*, Warszawa, 2008, s. 29-32.

[3] K. Kubalska-Sulkiewicz (red.), *Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, Warszawa, 1996, s. 318.

[4] J. Ardagh [et al.], *Hiszpania*, Warszawa, 1996, s. 318.

- [5] *Universidad de Valladolid*. In *Universia* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-15]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.universia.es/universidades/universidad-valladolid/in/10019>.
- [6] *Biblioteca Reina Sofia, un espacio para todos*. In *Inform@UVa* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-15]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.informauva.com/reportaje-biblioteca-reina-sofia-uva-2016/>.
- [7] *Universidad de Valladolid. Biblioteca Universitaria* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-15]. Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteca.uva.es/export/sites/biblioteca/>.
- [8] *Grand Larousse en 5 volumes*, Paris, 1990, s. 662.
- [9] *Universidad de Valladolid. Biblioteca Histórica* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-15]. Dostępny w World Wide Web: <http://biblioteca.uva.es/export/sites/biblioteca/1.informaciongeneral/1.2.bibliotecas/1.2.01.bibliotecahistorica/1.2.01.03.guia/>.
- [10] *Biblioteca del Campus Miguel Delibes* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-15]. Dostępny w World Wide Web: <http://sites.google.com/site/guiadelabiblioteca/>.
- [11] *Centro de Documentación Europea de la Universidad de Valladolid* [online], 2016 [dostęp: 2016-11-15]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.cdoce.uva.es/>.

Informacja o autorze:

mgr Maria Stachnik – kustosz dyplomowany, pracownik Biblioteki Instytutu Neofilologii - Sekcja Romańska. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie; tel.: 12 662 62 07, e-mail: maria.stachnik@libpost.up.krakow.pl.